

Sporočilo za javnost

»Zdravje ljudi ali dobički alkoholne industrije: kako se odzvati ob dejstvu, da alkohol povzroča raka?«

Danes tudi v Sloveniji začnemo z mednarodno kampanjo globalne nevladne organizacije Movendi International (<https://www.loud4change.movendi.ngo/>). Razlog? Zaradi raka, ki ga povzroča alkohol, v Evropi vsako leto umre 80.000 ljudi. Na svetu vsako leto za rakom zaradi alkohola zboli 740.000 ljudi. Alkoholne pijače neposredno povzročajo vsaj 7 vrst raka, kot so rak debelega črevesa in danke, rak ustne votline in žrela, grla, požiralnika, jeter in dojk (pri ženskah).

Ljubljana, 4. februar 2023 – **Ob obeleževanju svetovnega dneva raka (4. februarja) nevladne organizacije s področja javnega zdravja, povezane v Slovensko združenje za kronične nenalezljive bolezni, pristojne ustanove (zlasti Vlado Republike Slovenije in Ministrstvo za zdravje) ponovno pozivajo k strožjim ukrepom na področju alkohola ter večjemu vlaganju v kakovostno preventivo, ki temelji na znanstvenih dokazih. Alkohol spada med glavne dejavnike tveganja za nastanek raka, ozaveščenost ljudi in odziv politike na ta problem pa sta še vedno nezadostna.**

Ozaveščenost o škodljivosti alkohola se v zadnjih letih v svetu občutno spreminja na bolje. Vedno bolj se zavedamo, da alkohol ni običajen izdelek (kot npr. voda, kruh ali mleko), ta premik pa je posledica tudi vse večjega zavedanja, da alkohol znanstveno dokazano povzroča raka. *»Raziskave v Evropi sicer še vedno kažejo, da se vsak deseti Evropejec ne zaveda povezave med alkoholom in rakom, vsak peti pa ne verjame, da obstaja povezava med rakom in alkoholom«,* je povedal **Matej Košir** z Inštituta za raziskave in razvoj »Utrip« in eden od ustanoviteljev Slovenskega združenja za kronične nenalezljive bolezni (ZKNB).

Znanstveniki že od leta 1988 opozarjajo, da je alkohol, tako kot tobak in azbest, rakotvorna snov prve skupine. Etanol v pivu, vinu in žganih pijačah lahko zelo negativno vpliva tudi na DNK. *»A kljub vsem tem poznanim dejstvom mediji*

*pretežno še vedno neradi ustrezno poročajo o resničnih učinkih alkohola in namesto tega raje pomagajo alkoholni industriji, ki želi ljudi še naprej držati v nevednosti», nadaljuje **Franc Zalar**, predsednik ZKNB.*

A odnos do alkohola se vseeno sčasoma spreminja. *»Irska uvaja opozorila o raku na alkoholnih izdelkih. Norveška je na dobri poti, da stori enako. Kanada je nedavno občutno spremenila smernice za uporabo alkohola (npr. »ni varne doze alkohola z vidika zdravja«), in sicer v veliki meri zaradi trdnih znanstvenih dokazov o povezavi med alkoholom in najmanj sedmimi vrstami raka. Svetovna zdravstvena organizacija je leto 2023 začela z jasno izjavo, da ni zdrave ali varne količine rabe alkohola«, je optimistična **Nina Rogelj Peloza**, podpredsednica Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija. »Mediji so o teh pozitivnih spremembah obširno in večinoma natančno poročali, ker ljudje želijo vedeti. Skrbimo za svoje zdravje, od začetka pandemije dalje še toliko bolj. In želimo vedeti, kaj znanost pravi o učinkih alkohola na naše zdravje. Ker smo vse bolj ozaveščeni o zdravju in trajnostno naravnem življenju, smo tudi vse bolj zaskrbljeni zaradi neetičnih poslovnih praks multinacionalnih korporacij«, dodaja **Zalar**.*

Alkohol je za tobakom drugi največji vzrok za nastanek raka - veliko pred drugimi dejavniki tveganja, kot so npr. okužbe, telesna nedejavnost ali sončni žarki. *»Alkoholna industrija želi ljudem zamolčati, da so njeni izdelki enako rakotvorni kot cigarete in azbest. Alkoholna podjetja se bojijo, da bi se ljudje zavedali, da alkohol povzroča vsaj sedem vrst raka. Zato se z vsemi močmi borijo proti znanstvenim študijam, proti irskim ukrepom glede označevanja z opozorili o raku in proti drugim kakovostnim pobudam na področju alkoholne politike drugod po svetu. To kaže na ciničen in pohlepen pristop alkoholnih podjetij, njihovih direktorjev in delničarjev k čim večjemu dobičku in podpihovanju ogromne škode«, je povedal **Miha Lovše**, vodja mreže »NVO varujejo naše zdravje.*

»Med mladostniki v Sloveniji je pitje pijač, ki vsebujejo alkohol, še vedno nad mednarodnim povprečjem. Do alkohola prelahko dostopajo. Obstoječe ozaveščanje mladih glede škodljivosti uživanja alkohola je pomanjkljivo oziroma nima zelenega učinka. Starši lahko pomembno vplivajo na mladostnikov odnos do pitja alkoholnih pijač. Pri mladih se razvijajo življenjske navade, v obdobju odraslosti pa se težko spremenijo – kajenje, uživanje alkohola. Mlajša kot je oseba, ko začne piti alkohol, večja je verjetnost, da bo v življenju imela zdravstvene težave zaradi alkohola. 13 odstotkov smrti zaradi raka je povezanih

s pitjem alkohola«, je povedala **Nataša Jan**, direktorica Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije.

*»Vsekakor lahko pristojne ustanove in politiki veliko storijo za spremembe na tem področju. Podprejo lahko sisteme obdavčitve alkohola, ki učinkovito ščitijo ljudi pred njegovimi škodljivimi posledicami, vključno z rakom. Ljudje imajo pravico do zaščite pred rakotvornimi snovmi. Politiki lahko z ustreznimi ukrepi izdelke alkoholne industrije opremijo z opozorilnimi oznakami o raku, srčnih boleznih ter drugih negativnih zdravstvenih in socialnih posledicah rabe alkohola. Financirajo lahko kampanje v množičnih medijih, da bi javnost bolje spoznala resnično škodo, ki jo povzroča alkohol. Prepovejo lahko oglaševanje, sponzoriranje in promocijo alkohola. Ljudje imajo pravico do zaščite pred plenilskimi poslovnimi praksami vseh nezdravih industrij, vključno z alkoholno. Naši politiki lahko uvedejo razumne in učinkovite omejitve prisotnosti in dostopnosti alkohola v naših skupnostih«, je dodal **Tomaž Gorenc**, direktor Inštituta za zdravje in okolje.*

*»Politiki torej imajo na voljo preverjene rešitve. Najuglednejši znanstveniki na svetu že vrsto let zagotavljajo kredibilne podatke o jasni in neposredni povezavi med alkoholom in rakom. Zavedanje in zaskrbljenost glede škode, ki jo povzroča alkohol, se spreminjata na bolje. Še nikoli ni bil boljši čas za ambiciozen pristop k zaščiti naše družbe pred rakom, ki ga povzroča alkohol«, zagotavlja **Košir**.*

*»Kampanja na temo alkohola in raka, s katero začinjamo danes na svetovni dan raka, bo zagotovo pripomogla k zaščiti in izboljšanju zdravja in dobrega počutja ljudi in širše skupnosti. Okrepila bo naš zdravstveni sistem ter prihranila ogromna finančna sredstva za zdravljenje raka in drugih z alkoholom povezanih bolezni. Zmanjšala bo škodo zaradi alkohola, kot so npr. novi primeri raka in smrti, ter upajmo sprostila dodatna sredstva za naložbe v spodbujanje zdravja in preprečevanje bolezni«, je za konec povedal **Košir**.*

Slovensko združenje za kronične nenalezljive bolezni (zKNB) je v sklopu projekta **»Ker alkohol ni mleko«** pripravilo številne uporabne informacije v obliki brošur, celovitih zakonodajnih predlogov, intervjujev z relevantnimi sogovorniki in še mnogo drugih produktov. Več o tematiki alkohola in projektu: <https://sncda.si>.

Na voljo so **informativne brošure**, vključno z brošuro na temo *alkohola in raka*:

Splošno o alkoholu: <https://sncda.si/splosno-o-alkoholu-informativna-brosura/>
Alkohol in rak: <https://sncda.si/alkohol-in-rak-informativna-brosura/>
Alkohol v prometu: <https://sncda.si/voznja-pod-vplivom-alkohola-informativna-brosura/>
Alkohol in nosečnost: <https://sncda.si/alkohol-in-nosecnost-informativna-brosura/>
Alkohol in marketing: <https://sncda.si/alkohol-in-marketing-informativna-brosura/>

Za vsa dodatna vprašanja in pojasnila smo vam na voljo prek elektronske pošte na matej.kosir@sncda.si ali telefona (031) 880-520 (Matej Košir).

Že vnaprej hvala za vse morebitne objave in daljše vsebinske prispevke!

Lep pozdrav,

*Franc Zalar, podpredsednik Društva za zdravje srca in ožilja in predsednik ZKNB
Matej Košir, direktor Inštituta »Utrip« in vodja mreže »Preventivna platforma«
Nina Rogelj Peloza, podpredsednica Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija
Miha Lovše, vodja Mreže »NVO varujejo naše zdravje« in član SZOTK
Tomaž Gorenc, direktor Inštituta za zdravje in okolje (IZO)*